

JĘZYK POLSKI - KL I LO- POZIOM PODSTAWOWY I ROZSZERZONY

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny – *Ponad słowami* klasa 1 część 1

GWIAZDKĄ OZNACZONO POZIOM ROZSZERZONY

Numer i temat lekcji	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca)	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna)	Wymagania rozszerzające (ocena dobra)	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra)	Wymagania wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Uczeń: potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
ANTYK – O EPOCE					
2. Fundamenty kultury europejskiej	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie słów: <i>antyk, klasycyzm, monoteizm i politeizm, antropocentryzm</i> • wskazuje różnice między politeizmem i monoteizmem • tłumaczy, co oznacza pojęcie <i>imperium rzymskie</i> i odnosi je do właściwego okresu historycznego • podaje datę upadku cesarstwa zachodniorzymskiego i przedstawia znaczenie tego wydarzenia w określaniu ram czasowych epoki 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie słów: <i>judaizm, chrześcijaństwo, miasto-państwo, demokracja oraz imperium</i> i używa ich w odpowiednim kontekście • właściwie stosuje w swoich wypowiedziach przymiotnik <i>klasycyzm</i> • wykorzystuje pojęcia <i>miasto-państwo</i> i <i>demokracja</i> do opisu form ustrojowych starożytnej Grecji 	<ul style="list-style-type: none"> • określa, na czym polegało przełomowe znaczenie wynalazku pisma • podaje etymologię i wyjaśnia sens słowa <i>antropocentryzm</i> w kontekście kultury antyku 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia ideę kalokagatii jako ideału człowieczeństwa • wypowiada się na temat fundamentalnej roli starożytności klasycznej w historii kultury europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kim był Perykles i odnosi tę postać do złotego wieku w kulturze greckiej • przedstawia znaczenie prawa rzymskiego dla rozwoju późniejszych kodyfikacji prawnych • podaje datę podziału cesarstwa rzymskiego na wschodnie i zachodnie • tłumaczy, co oznacza pojęcie <i>agora</i>
3. i 4. Poglądy filozoficzne starożytnych Greków	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia imiona najważniejszych filozofów starożytnej Grecji: Sokratesa, Platona i Arystotelesa • podaje najważniejsze założenia filozofii stoickiej 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia podstawowe założenia filozofii Sokratesa, Platona i Arystotelesa • czyta ze zrozumieniem fragment <i>Uczty</i> Platona i objaśnia platońską 	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, co oznacza pojęcie <i>materializm</i> w odniesieniu do filozofii przyrody • określa sens wyrazu <i>idealizm</i> w kontekście filozofii Platona 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>arche</i> • opisuje zasadę <i>złotego środka</i> w odniesieniu do filozofii Arystotelesa • objaśnia sens słów: <i>cynizm, hedonizm,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • określa pochodzenie słów <i>akademia</i> i <i>liceum</i> • przedstawia główne poglądy Heraklita z Efezu

	i epikurejskiej	metaforę jaskini • określa etymologię oraz znaczenie słowa <i>filozofia</i>	• wyjaśnia znaczenie słowa <i>cnota</i> i odnosi je do filozofii Sokratesa	<i>sofistyka</i>	
5. i 6. Sztuka antyku	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia porządki architektoniczne: dorycki, joński i koryncki • rozpoznaje najważniejsze zabytki starożytnej Grecji i starożytnego Rzymu 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje główne cechy sztuki antycznej • wymienia rzymskie wynalazki architektoniczne: arkadę oraz kopułę i wskazuje je na przykładach konkretnych zabytków • wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>polichromia, fresk, mozaika, kompozycja dzieła, arkada, kariatyda, kolumna, akwedukt, Koloseum, kopuła, łuk triumfalny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia znaczenie harmonii w sztuce antyku • tłumaczy, czym jest kanon • objaśnia sens pojęcia <i>mimesis</i> jako kategorii sztuki antycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje antyczny ideał piękna • dokonuje analizy dzieła sztuki według następujących kryteriów: stosunek do natury, kompozycja, sposób ukazania tematu, kontekst kulturowy i filozoficzny 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat ceramiki antycznej • przedstawia najistotniejsze informacje na temat muzyki w antyku • rozróżnia okresy klasyczny i hellenistyczny w historii sztuki starożytnej Grecji i przyporządkowuje im odpowiednie dzieła
7. Teatr antyczny	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy rodzajów literackich i definiuje dramat • wskazuje podstawowe elementy budowy teatru greckiego – orchesterę, proscenium, skene, parodos • wyjaśnia, na czym polegała zasada trzech jedności • przytacza tytuły przynajmniej dwóch tragedii Sofoklesa (<i>Król Edyp</i> i <i>Antygona</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia antyczne gatunki dramatyczne: tragedię, komedię i dramat satyrowy • opisuje podstawowe elementy budowy teatru greckiego – orchesterę, proscenium, skene, parodos • przedstawia budowę dramatu antycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia historię narodzin teatru • swobodnie posługuje się pojęciami i wyrażeniami: <i>dytyramb, koryfeusz, agon, chór, koturny, maska, deus ex machina, amfiteatr</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • określa rolę trzech pisarzy – Ajschylosa, Eurypidesa i Sofoklesa – w rozwoju dramatu 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje etymologię słowa <i>tragedia</i> • omawia wpływ tragików greckich: Ajschylosa, Eurypidesa i Sofoklesa oraz komediopisarza Arystofanesa na rozwój teatru
ANTYK – TEKSTY Z EPOKI					
8. i 9. Mitologia Greków i Rzymian	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie fragmentu <i>Mitologii</i> Jana Parandowskiego relacjonuje powstanie 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>mit</i> na tle wierzeń świata starożytnego • odróżnia mit od legendy i 	<ul style="list-style-type: none"> • używa ze zrozumieniem pojęć <i>sacrum</i> i <i>profanum</i> • tłumaczy znaczenie pojęcia <i>antropomorfizm</i> i odnosi je 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>archetyp</i> w kontekście mitu o Orfeuszu 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie mitów o Prometeuszu i Syzyfie określa sens pojęcia <i>archetyp</i>

	<p>świata i bogów według wierzeń Greków</p> <ul style="list-style-type: none"> • streszcza mit o Orfeuszu • wymienia imiona najważniejszych bogów greckich (Zeus, Posejdon, Hades, Hera, Hestia, Demeter, Afrodyta, Apollo, Ares, Atena, Hermes i Hefajstos) 	<p>baśni</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje rodzaje mitów: kosmogoniczne, teogoniczne, antropogeniczne oraz genealogiczne i podaje konkretne przykłady każdego z nich • opisuje najważniejszych bogów greckich: Zeusa, Posejdona, Hadesa, Herę, Hestię, Demeter, Afrodytę, Apolla, Aresa, Atenę, Hermesa i Hefajstosa, Artemidę, Uranosa, Gaję, Kronosa, Reę 	<p>do mitów greckich</p> <ul style="list-style-type: none"> • interpretuje mit o Orfeuszu 		<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, czym były misteria eleuzyńskie • interpretuje mit o rodzie Labdakidów
<p>12. i 13. U źródeł poezji – liryka grecka</p>	<ul style="list-style-type: none"> • omawia podział na rodzaje literackie • wymienia nazwy gatunków lirycznych uprawianych w antyku 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje definicje gatunków lirycznych: pieśni, trenu, anakreontyka, ody, elegii, poezji tyrtejskiej • definiuje patriotyzm w kontekście utworu Tyrtajosa • wymienia twórców starożytnej liryki greckiej: Tyrtajosa, Safonę, Anakreonta 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje poezję tyrtejską na przykładzie wiersza Tyrtajosa • interpretuje poezję Anakreonta w odniesieniu do filozofii epikurejskiej • porównuje liryki Tyrtajosa z wierszami Anakreonta • omawia twórczość poetów starożytnej Grecji: Tyrtajosa, Safony, Anakreonta 	<ul style="list-style-type: none"> • szczegółowo analizuje i interpretuje wiersze, używając terminologii z zakresu teorii literatury (rodzaj liryki, podmiot liryczny, sytuacja liryczna) i wskazując zastosowane w utworze środki wyrazu artystycznego oraz określając ich funkcje 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje liryki Tyrtajosa, Anakreonta i Safony, odnosząc je do światopoglądu starożytnych Greków • ocenia formę i styl poznanych liryków
<p>14., 15. i 16. Homer – początki epiki</p>	<ul style="list-style-type: none"> • określa tematykę przeczytanego fragmentu <i>Iliady</i> • uzasadnia przynależność eposu do epiki 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy eposu homeryckiego • wyjaśnia, na czym polega specyfika porównania homeryckiego i wskazuje odpowiednie przykłady w tekście • tłumaczy znaczenie pojęcia <i>stały epitet</i> i podaje przykłady takich epitetów 	<ul style="list-style-type: none"> • relacjonuje główne wątki <i>Iliady</i> • odróżnia inwokację od apostrofy • omawia na przykładach istotę toposu 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i wskazuje cechy stylu podniosłego • charakteryzuje głównych bohaterów <i>Iliady</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia imiona drugoplanowych bohaterów <i>Iliady</i>: Andromacha, Priam, Kasandra, Helena, Parys, Laokoon • konfrontuje historię o Laokoonie z rzeźbą <i>Grupa Laokoona</i> • omawia tematykę, toposy

		z eposu homeryckiego • wyjaśnia, co oznacza wyrażenie <i>koń trojański</i>			i przesłanie <i>Odysei</i> • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>homo viator</i>
*18. Poetyka normatywna według Arystotelesa	• wyjaśnia pojęcie <i>poetyka normatywna</i> i odnosi je do traktatu <i>Poetyka</i> Arystotelesa	• wypowiada się na temat dokonań Arystotelesa	• omawia zagadnienie <i>katharsis</i> jako jednej z podstawowych kategorii tragedii greckiej • definiuje zasady <i>mimesis</i> oraz <i>decorum</i>	• wypowiada się na temat funkcji zasad <i>mimesis</i> i <i>decorum</i> w budowie tekstu literackiego	• przywołuje szerokie konteksty traktatu Arystotelesa i nawiązania do niego
*19., 20., 21. i 22. <i>Król Edyp</i> Sofoklesa	• streszcza tragedię <i>Król Edyp</i> Sofoklesa	• wskazuje w tekście elementy budowy dramatu antycznego • omawia zasadę trzech jedności na przykładzie utworu Sofoklesa • charakteryzuje głównego bohatera tragedii • wymienia funkcje chóru w dramacie antycznym, odwołując się do przykładów z tekstu	• wyjaśnia istotę tragizmu w kontekście treści utworu • na przykładzie działań Edypa określa funkcjonowanie ironii tragicznej • przedstawia, na czym polega wina tragiczna w odniesieniu do losów głównego bohatera	• analizuje zagadnienie fatum w świecie starożytnych Greków, odnosząc się do treści <i>Króla Edypa</i> • posługuje się pojęciem <i>hybris</i> przy charakteryzowaniu postaci Edypa • objaśnia zagadnienie <i>katharsis</i> jako jednej z podstawowych kategorii tragedii greckiej	• streszcza mit o rodzie Labdakidów • wyjaśnia na przykładzie <i>Króla Edypa</i> , na czym polega zasada <i>decorum</i>
23. i 24. Liryka rzymska – Horacy	• przedstawia postać Horacego • określa pochodzenie pojęcia <i>mecenas sztuki</i> w nawiązaniu do biografii Horacego • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>horacjanizm</i>	• podaje cechy charakterystyczne pieśni (ód) • rozpoznaje rodzaj liryki omawianego utworu, jego adresata, sposób kreacji podmiotu lirycznego i sytuacji lirycznej • określa problematykę utworu	• definiuje zasadę <i>decorum</i> i odnosi ją do wybranych utworów literatury starożytnej • sytuuje treść ody w kontekście poznanych filozofii • wskazuje zastosowane w utworze środki wyrazu artystycznego	• pisze analizę i interpretację wiersza Horacego	• przywołuje szerokie konteksty twórczości Horacego i nawiązania do niej
ANTYK – NAUKA O JĘZYKU					
25. i 26. Retoryka	• wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>retoryka</i> • wyróżnia argumenty rzeczowe, logiczne i emocjonalne	• prezentuje na przykładach różne typy argumentów – rzeczowe, logiczne i emocjonalne • wymienia etapy	• wyjaśnia znaczenie słowa <i>perswazja</i> i wskazuje odmiany perswazji: propagandę oraz agitację • realizuje w praktyce etapy	• rozpoznaje manipulację językową i najczęstsze chwytów erystyczne • tworzy konspekt dłuższej wypowiedzi ustnej	• rozpoznaje i analizuje wypowiedź propagandową

		przygotowania wypowiedzi ustnej	przygotowania wypowiedzi ustnej	• podczas wypowiedzania się zwraca uwagę na mowę ciała	
ANTYK – PODSUMOWANIE I POWTÓRZENIE					
27. Podsumowanie wiadomości na temat kultury antycznej	<ul style="list-style-type: none"> • streszcza główne tezy fragmentu tekstu Ernsta Hansa Gombricha <i>O sztuce</i> • relacjonuje fragment prozy Tadeusza Borowskiego <i>U nas, w Auschwitzu...</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje własne wrażenia wynikające z lektury fragmentu tekstu Tadeusza Borowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • podsumowuje dziedzictwo antyku 	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje dyskusję na temat roli artysty w czasach antyku i obecnie • bierze udział w dyskusji na temat zagrożeń myślenia idealistycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • pisze pracę, w której zawiera swój pogląd na temat dziedzictwa antyku
28. Powtórzenie wiadomości	<ul style="list-style-type: none"> • przytacza najważniejsze fakty, sądy i opinie na temat antyku 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje najważniejsze konteksty wywodzące się z twórczości antycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • wyciąga wnioski na tematy związane z twórczością antyczną • określa własne stanowisko w kwestii dziedzictwa antyku 	<ul style="list-style-type: none"> • zabiera głos w dyskusji na tematy związane z antykiem i stosuje odpowiednie argumenty • w swoich wypowiedziach dokonuje uogólnień, podsumowań i porównań 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje bogate konteksty wywodzące się z twórczości antycznej • formułuje i rozwiązuje problemy badawcze związane z twórczością antyku
ANTYK – NAWIĄZANIA					
29. Śladami antyku	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje wpływy kultury starożytnej w różnych dziełach sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia elementy kultury starożytnej obecne w dzisiejszym świecie 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia znany sobie przykład inspiracji kulturą antyku 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady wpływu sztuki starożytnej na twórczość kolejnych epok 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia stosunek poszczególnych okresów w historii kultury do dziedzictwa antyku
*30. Kto jest barbarzyńcą?	<ul style="list-style-type: none"> • czyta ze zrozumieniem fragmenty tekstów Zbigniewa Herberta <i>Barbarzyńca w ogrodzie</i> i Mieczysława Jastruna <i>Mit śródziemnomorski</i> • relacjonuje opinię Mieczysława Jastruna o starożytnych Grekach 	<ul style="list-style-type: none"> • odnosi tekst utworu Zbigniewa Herberta do poznanych dzieł architektury starożytnej Grecji • rozpoznaje polemiczny charakter tekstu Mieczysława Jastruna 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje tytuł tekstu Herberta, odwołując się do toposów (m.in. ogrodu, arkadii, barbarzyńcy) • porównuje tezy zawarte w tekstach Jastruna i Herberta 	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje dyskusję na temat dziedzictwa antyku • interpretuje słowo <i>barbarzyńca</i> w kontekście obu fragmentów 	<ul style="list-style-type: none"> • przywołuje szerokie konteksty i nawiązania obu przeczytanych tekstów
31. Mitologia współcześnie	<ul style="list-style-type: none"> • streszcza mit o Dedalu i Ikarze • czyta ze zrozumieniem fragment tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • streszcza mit o Ledzie i Jowiszu • wyjaśnia znaczenie słów <i>demitologizacja</i> i <i>parodia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje rzeźbę Igora Mitoraja <i>Ikaro Alato</i> w odniesieniu do kanonu sztuki antycznej oraz mitu o 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia współczesne interpretacje mitologii starożytnych Greków i Rzymian 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy parodię dowolnie wybranego mitu

	Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego <i>Tragiczny koniec mitologii</i>	na przykładzie utworu Gałczyńskiego	Dedalu i Ikarze		
32. Safona w poezji współczesnej	<ul style="list-style-type: none"> określa tematykę fragmentu wiersza Marii Pawlikowskiej Jasnorzewskiej <i>Róże dla Safony</i> nazywa rodzaj liryki występujący w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje informacje na temat życia, legendy oraz twórczości Safony określa podmiot liryczny i adresata lirycznego utworu 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat kreacji podmiotu lirycznego omawia sytuację liryczną występującą w utworze Jasnorzewskiej 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega funkcja metafor w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> pisze analizę i interpretację wiersza
33. Omówienie filmu <i>Troja</i>	<ul style="list-style-type: none"> streszcza fabułę filmu 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje fabułę filmu z treścią mitu trojańskiego 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się nazwami gatunków filmowych i przyporządkowuje <i>Troję</i> do jednego z nich 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat scenografii, kostiumów, zdjęć, montażu, reżyserii, gry aktorskiej oraz efektów specjalnych w <i>Troi</i> 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje obraz Wolfganga Petersena z innymi dziełami filmowymi podejmującymi wątki antyczne
*34. Omówienie filmu <i>Greki Zorbę</i>	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat swoich odczuć po obejrzeniu filmu 	<ul style="list-style-type: none"> definiuje żywioł dionizyjski i odnosi go do Alexisa Zorbasa – głównego bohatera filmu 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje <i>Greka Zorbę</i> z tragedią antyczną, uwzględniając następujące elementy: przeznaczenie, konflikt tragiczny, winę tragiczną, <i>katharsis</i> 	<ul style="list-style-type: none"> omawia znaczenia tańca w filmie i w antycznych obrzędach religijnych 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy recenzję filmu
BIBLIA – O EPOCE					
36. Świat judeochrześcijański	<ul style="list-style-type: none"> podaje nazwy religii wywodzących się z Biblii wymienia podobieństwa i różnice pomiędzy judaizmem a chrześcijaństwem 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy religii chrześcijańskich i wskazuje podstawowe różnice pomiędzy nimi wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>Testament</i> w odniesieniu do Biblii 	<ul style="list-style-type: none"> omawia różnice pomiędzy Starym a Nowym Testamentem wyjaśnia, czym są Ewangelie i wymienia imiona ewangelistów 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje relacje dogmatyczne i społeczne pomiędzy judaizmem i chrześcijaństwem, a także pomiędzy wyznaniem chrześcijańskimi 	<ul style="list-style-type: none"> wyczerpująco opisuje jedną z religii wywodzących się z Biblii
37. Biblia – wiadomości wstępne	<ul style="list-style-type: none"> określa pochodzenie słowa <i>Biblia</i> prezentuje podział ksiąg biblijnych 	<ul style="list-style-type: none"> dokonuje podziału ksiąg biblijnych na księgi historyczne, dydaktyczne oraz profetyczne i podaje ich przykłady wymienia przekłady Biblii określa, w jakich 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje przekłady Biblii wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>kanon</i>, <i>teologia</i>, <i>symbol</i> 	<ul style="list-style-type: none"> omawia funkcje Biblii – sakralną, poznawczą i estetyczną 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy świętych ksiąg innych religii

		językach została zapisana Biblia • wyjaśnia znaczenie pojęć <i>werset</i> i <i>alegoria</i>			
BIBLIA – TEKSTY Z EPOKI					
38. Księga Rodzaju – dzieje początków świata i ludzkości	• relacjonuje powstanie świata i człowieka według Biblii	• wyjaśnia znaczenie frazeologizmu <i>zakazany owoc</i> • definiuje pojęcia <i>genesis</i> i <i>patriarcha</i>	• porównuje biblijny opis stworzenia świata i człowieka z opisem mitologicznym	• interpretuje opowieść o zerwaniu owocu z drzewa zakazanego (o grzechu pierworodnym)	• formułuje wypowiedź na temat wolnej woli w kontekście opowieści o grzechu pierworodnym • interpretuje obraz Tycjana <i>Grzech pierworodny</i> i Williama Blake’a <i>Bóg stwarzający wszechświat</i>
*39. W drodze do Ziemi Obiecanej – Księga Wyjścia	• relacjonuje treść fragmentu Księgi Wyjścia	• charakteryzuje relację między Bogiem a człowiekiem na podstawie fragmentów Księgi Wyjścia	• wypowiada się na temat symboliki wydarzeń opisanych w Księdze Wyjścia	• przedstawia rolę Mojżesza w historii judaizmu	• analizuje dzieła plastyczne inspirowane Księgą Wyjścia
40. Rozważania o cierpieniu – Księga Hioba	• opowiada historię Hioba	• omawia relacje między Hiobem a Bogiem na podstawie fragmentu Biblii	• interpretuje przemianę postawy Hioba po rozmowie z Bogiem	• podejmuje dyskusję na temat sensu cierpienia i zgody Boga na istnienie zła (teodycei)	• omawia problem cierpienia we współczesnym świecie • interpretuje obraz Léona Bonnata w kontekście historii Hioba
42. Poezja biblijna – Księga Psalmów	• przyporządkowuje psalmy do liryki • określa rodzaj liryki oraz nadawcę i adresata psalmów • wyjaśnia znaczenie pojęć <i>psalm</i> i <i>psalterz</i>	• klasyfikuje psalmy według poznanych kryteriów • podaje przykłady paralelizmów	• wypowiada się na temat związku psalmów z muzyką • wskazuje środki stylistyczne zastosowane w psalmach i omawia ich funkcje	• przedstawia obraz Boga wyłaniający się z psalmów	• porównuje tłumaczenia psalmów (z Biblii Tysiąclecia, Jana Kochanowskiego i Czesława Miłosza)
43. Biblijne oblicza miłości – Pieśń nad Pieśniami	• uzasadnia przynależność Pieśni nad Pieśniami do liryki	• charakteryzuje relacje między Oblubieńcem a Oblubienicą • wyjaśnia znaczenie wyrażenia <i>miłość</i>	• omawia oddziaływanie Pieśni nad Pieśniami na zmysły, wskazując cytaty z tekstu • odnajduje środki	• podejmuje dyskusję na temat przynależności Pieśni nad Pieśniami do kanonu biblijnego • wypowiada się na temat	• porównuje opis miłości zaprezentowany w Pieśni nad Pieśniami z wybranymi utworami miłosnymi z kręgu

		<i>zmysłowa</i> w kontekście utworu	stylistyczne zastosowane w utworze i określa ich funkcję	symbolicznej interpretacji Pieśni	popkultury • opisuje postać z obrazu <i>Oblubienica</i> Rossettiego i zestawia ją z literackim pierwowzorem z Biblii
44. Moralizatorski sens przypowieści biblijnych	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje przypowieści na poziomie dosłownym i alegorycznym • tłumaczy znaczenie pojęcia <i>parabola</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia elementy świata przedstawionego, zwracając uwagę na ich schematyczną konstrukcję 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia funkcję schematycznej konstrukcji przypowieści i podaje przyczynę braku imion bohaterów • odróżnia przypowieść od <i>exemplum</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia sens posługiwania się formą przypowieści w Biblii • wskazuje na średniowiecznej miniaturze <i>Czterech ewangelistów</i> atrybuty właściwe poszczególnym ewangelistom 	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje dyskusję na temat aktualności wzorców moralnych propagowanych w przypowieściach • podaje przykłady utworów literackich o charakterze parabolicznym
46. Wizja końca świata w Apokalipsie św. Jana	<ul style="list-style-type: none"> • streszcza Księgę Apokalipsy na podstawie przeczytanych fragmentów 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje jeźdźców Apokalipsy i charakteryzuje ich na podstawie ryciny Albrechta Dürera <i>Czterech jeźdźców Apokalipsy</i> • definiuje pojęcie eschatologii 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje główne cechy stylu Apokalipsy • interpretuje symbole i alegorie znajdujące się w omawianym fragmencie 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat sposobów obrazowania i wywoływania nastroju grozy w Apokalipsie • porównuje biblijną Apokalipsę z innymi przedstawieniami końca świata 	<ul style="list-style-type: none"> • pisze analizę porównawczą Apokalipsy i dowolnego dzieła prezentującego koniec świata (literackiego, malarskiego bądź filmowego)
*47. O miłości bliźniego – Pierwszy list św. Jana Apostoła	<ul style="list-style-type: none"> • omawia obraz miłości wyłaniający się z listu św. Jana • wyjaśnia znaczenie pojęć <i>kazanie</i> i <i>list apostolski</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega i charakteryzuje rewolucyjność nauki Jezusa z Nazaretu zawartej w liście św. Jana 	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje dyskusję na temat funkcjonowania przykazania miłości bliźniego 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje obraz Fra Angelica <i>Kazanie na górze</i> z treścią listu św. Jana 	<ul style="list-style-type: none"> • przywołuje szerokie konteksty listu św. Jana i nawiązania do niego
BIBLIA – NAUKA O JEZYKU					
49. Style wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia style funkcjonalne obecne w języku polskim i rozpoznaje je w praktyce • wymienia najczęstsze rodzaje stylizacji językowej 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje cechy stylów funkcjonalnych 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje stylizację językową • wskazuje wyróżniki stylu biblijnego 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia różnice pomiędzy stylem funkcjonalnym a artystycznym • podaje cechy dobrego stylu 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy teksty napisane różnymi stylami funkcjonalnymi
BIBLIA – PODSUMOWANIE I POWTÓRZENIE					

50. Podsumowanie wiadomości na temat Biblii	<ul style="list-style-type: none"> relacjonuje opinie na temat Biblii, zawarte w tekstach Anny Kamińskiej <i>Książka nad książkami</i> i Anny Świderkówny <i>Rozmowy o Biblii</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje i komentuje różnice pomiędzy tekstami obu autorek 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie przeczytanych fragmentów formułuje własne sądy na temat Biblii 	<ul style="list-style-type: none"> podejmuje dyskusję o miejscu Biblii w przeszłości i we współczesnym świecie 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat wpływu Biblii na dzieje świata
51. Powtórzenie wiadomości	<ul style="list-style-type: none"> przytacza najważniejsze fakty, sądy i opinie na temat Biblii 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje najważniejsze konteksty wywodzące się z Biblii 	<ul style="list-style-type: none"> rozważa zagadnienia poruszane w przeczytanych fragmentach Biblii i formułuje własne sądy na ich temat oraz wnioski 	<ul style="list-style-type: none"> zabiera głos w dyskusji na tematy związane z Biblią i stosuje odpowiednie argumenty w swoich wypowiedziach dokonuje uogólnień, podsumowań i porównań 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje bogate konteksty wywodzące się z Biblii formułuje i rozwiązuje problemy badawcze związane z Biblią
BIBLIA – NAWIĄZANIA					
52. Śladami Biblii	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje inspiracje biblijne w sztuce 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia motywy w kulturze współczesnej, wywodzące się z Biblii 	<ul style="list-style-type: none"> omawia przykład dzieła zainspirowanego Biblią 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady inspiracji biblijnych, realizowane w określonych epokach 	<ul style="list-style-type: none"> szczegółowo omawia wybrany przykład współczesnego dzieła sztuki zainspirowanego Biblią
*53. Poezja współczesna inspirowana Biblią	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje ze zrozumieniem treść wierszy Zbigniewa Herberta <i>Książka</i> i Anny Achmatowej <i>Żona Lota</i> relacjonuje historie zburzenia Sodomy i Gomory nazywa rodzaj liryki występujący w utworach 	<ul style="list-style-type: none"> określa adresata i nadawcę wierszy rozpoznaje bohaterów lirycznych wiersza Achmatowej odnajduje nawiązania biblijne w wierszu Herberta 	<ul style="list-style-type: none"> określa stosunek podmiotu lirycznego do Biblii w wierszu Herberta oraz do żony Lota w wierszu Achmatowej 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje oba wiersze 	<ul style="list-style-type: none"> pisze analizę porównawczą obu utworów
54. i 55. O Biblii dzisiaj	<ul style="list-style-type: none"> relacjonuje treść fragmentów tekstów Harolda Kushnera <i>Co się naprawdę zdarzyło w ogrodzie Edenu?</i> i Frédérica Beigbedera <i>Windows on the World</i> 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia porównanie World Trade Center do wieży Babel z tekstu Frédérica Beigbedera opisuje dzieło Jerzego Nowosielskiego <i>Krucyfiks</i> 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję pytań w tekście Harolda Kushnera porównuje autorską interpretację historii biblijnej z interpretacją kanoniczną 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje literaturę pomocną do interpretacji krucyfiks interpretuje znaczenie krucyfiks w kontekście symboliki chrześcijańskiej 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia tytuły innych dzieł Jerzego Nowosielskiego i je interpretuje

	<ul style="list-style-type: none"> • przytacza treść historii o grzechu pierworodnym i zburzeniu wieży Babel 				
56. Biblia w filmie – <i>Pasja</i> Mela Gibsona	<ul style="list-style-type: none"> • streszcza fabułę filmu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia funkcję retrospekcji w <i>Pasji</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat kompozycji filmu 	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje dyskusję na temat zasadności ukazania w filmie drastycznych scen • interpretuje postać szatana 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje epizody filmowe z ich ewangelicznymi opisami • pisze recenzję filmu
57. Kino o wartościach – <i>Dekalog I</i> Krzysztofa Kieślowskiego	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia swoje odczucia po obejrzeniu filmu 	<ul style="list-style-type: none"> • zabiera głos w dyskusji na temat postawy bohatera filmu – Krzysztofa 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat dialogów, narracji i kadrowania w filmie • analizuje rolę przypadku w konstrukcji fabuły 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje postać graną w filmie przez Artura Barcisia • podejmuje dyskusję o hierarchii wartości we współczesnym świecie 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje wypowiedź na temat innego filmu z cyklu <i>Dekalog</i>
ŚREDNIOWIECZE – O EPOCE					
59. i 60. Średniowiecze – wprowadzenie do epoki	<ul style="list-style-type: none"> • podaje etymologię nazwy epoki • wymienia najważniejsze wydarzenia związane z początkiem i końcem średniowiecza • wyjaśnia znaczenie słów <i>teocentryzm</i> i <i>feudalizm</i> • określa fazy średniowiecza 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia najważniejsze wydarzenia związane z początkiem i końcem średniowiecza • porównuje ramy czasowe średniowiecza polskiego i europejskiego • charakteryzuje średniowieczny system szkolny • wyjaśnia, co oznacza sformułowanie <i>Biblia pauperum</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje specyfikę periodyzacji polskiego średniowiecza • omawia, na czym polegał średniowieczny uniwersalizm i teocentryzm 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje rolę karnawału 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje wpływ antyku i kultury arabskiej na średniowiecze
61. i 62. Filozofia chrześcijańska	<ul style="list-style-type: none"> • czyta ze zrozumieniem fragment <i>Wyznań</i> św. Augustyna oraz <i>Summy teologicznej</i> św. Tomasza • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>asceza</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia podstawowe założenia obu filozofii • tłumaczy, co oznaczają pojęcia: <i>dualizm</i>, <i>iluminacja</i>, <i>akt</i>, <i>potencja</i>, <i>hierarchia bytów</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie <i>Summy teologicznej</i> wyjaśnia pochodzenie hierarchii bytów według św. Tomasza • omawia wpływ idei hierarchii bytów na średniowieczną koncepcję władzy i społeczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia różnice między filozofią św. Augustyna a filozofią św. Tomasza 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje portret św. Augustyna • objaśnia alegoryczne znaczenie koloru na obrazie Justusa z Gandawy
63. i 64. Sztuka	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje najważniejsze 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia podstawowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i ilustruje 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje średniowieczne 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy stylu

średniowieczna	zabytki polskiego i europejskiego średniowiecza • odróżnia styl romański od gotyckiego	cechy stylu romańskiego i gotyckiego • podaje przykłady zabytków polskiego i europejskiego średniowiecza • właściwie posługuje się terminami: <i>plaskorzeźba, rzeźba pełnofigurowa, fresk, pieta, ikona, nawa, oltarz, prezbiterium, apsyda, katedra, przypora, rozeta, witraż, portal</i>	przykładami parenetyczny i anonimowy charakter sztuki średniowiecznej • omawia alegorię i podaje jej przykłady • używa we właściwym kontekście terminów: <i>symultanimizm, iluminatorstwo, miniatura, chorał, bazylika</i>	dzieło sztuki według następujących kryteriów: symbolika, kolorystyka, kolejność ukazywania postaci, sposób przedstawienia sylwetki ludzkiej, kontekst filozoficzny i historyczny dzieła, kompozycja	bizantyjskiego i podaje jego przykłady • wypowiada się na temat muzyki średniowiecznej
65. Teatr średniowieczny	• podaje nazwy średniowiecznych gatunków teatralnych	• wymienia cechy teatralnych gatunków średniowiecznych	• wypowiada się na temat funkcji teatru w średniowieczu	• objaśnia psychomachię w kontekście moralitetu	• przywołuje szerokie konteksty i nawiązania
ŚREDNIOWIECZE – TEKSTY Z EPOKI					
66. <i>Bogurodzica</i> – najstarszy polski utwór poetycki	• czyta ze zrozumieniem <i>Bogurodzicę</i> • wskazuje przykłady archaizmów w utworze	• rozpoznaje podmiot liryczny oraz adresata utworu • wskazuje archaizmy leksykalne i fleksyjne w <i>Bogurodzicy</i> • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>kierlesz</i>	• wypowiada się na temat kompozycji utworu • omawia funkcję <i>Bogurodzicy</i> w średniowiecznej Polsce	• odnajduje w treści <i>Bogurodzicy</i> motyw deesis i odnosi go do sztuk plastycznych • omawia formę wiersza	• wskazuje podobieństwa między motywem deesis w <i>Bogurodzicy</i> a przedstawionym na średniowiecznej ikonie
67. Ludzki wymiar cierpienia Matki Boskiej w <i>Lamencie świętokrzyskim</i>	• czyta ze zrozumieniem <i>Lament świętokrzyski</i> • wskazuje przykłady archaizmów w utworze	• określa sytuację liryczną, podmiot liryczny i adresatów utworu • wskazuje archaizmy leksykalne i fleksyjne w <i>Lamencie świętokrzyskim</i>	• charakteryzuje Maryję jako matkę • rozpoznaje w wierszu motyw <i>Stabat mater</i>	• porównuje obrazy Maryi z <i>Lamentu świętokrzyskiego</i> i z <i>Bogurodzicy</i>	• zestawia obrazy męki Pańskiej przedstawione w <i>Lamencie świętokrzyskim</i> i na obrazie Matthiasa Grünewalda <i>Ukrzyżowanie</i> • wypowiada się na temat obrazu Żydów w tekście <i>Lamentu świętokrzyskiego</i>
69. Motyw tańca śmierci w <i>Rozmowie Mistrza Polikarpa ze Śmiercią</i>	• czyta ze zrozumieniem <i>Rozmowę Mistrza Polikarpa ze Śmiercią</i> • streszcza utwór • wskazuje przykłady	• opisuje obraz śmierci przedstawiony w utworze, posługując się przy tym terminem <i>alegoria</i> • wskazuje w tekście	• odnajduje w przeczytanym fragmencie motyw <i>danse macabre</i> • wyjaśnia przyczyny popularności motywu	• omawia na podstawie lektury światopogląd ludzi średniowiecza • wypowiada się na temat średniowiecznych wskazań	• porównuje motyw <i>danse macabre</i> przedstawiony w <i>Rozmowie...</i> i na obrazie Bernta Notkego <i>Taniec śmierci</i>

	archaizmów w tekście	archaizmy leksykalne i fleksyjne	śmierci w średniowieczu • wyjaśnia w kontekście utworu znaczenie pojęć <i>memento mori</i> i <i>ars moriendi</i>	<i>ars moriendi</i> • tłumaczy, czym była w średniowieczu czarna śmierć	
70. Średniowieczny ideał ascety – <i>Legenda o św. Aleksym</i>	• czyta ze zrozumieniem <i>Legendę o św. Aleksym</i> • streszcza żywot św. Aleksego • wskazuje przykłady archaizmów w utworze	• charakteryzuje świętego jako ascetę • podaje przykłady archaizmów leksykalnych i fleksyjnych z tekstu	• wskazuje w utworze typowe elementy legendy hagiograficznej	• podejmuje dyskusję na temat aktualności ascezy oraz sensu takiej drogi do świętości	• opisuje inne przykłady ascezy średniowiecznej • wyjaśnia, jaką rolę odgrywali święci w życiu ludzi średniowiecza
*71. Świętość afirmacyjna – św. Franciszek	• relacjonuje treść fragmentu <i>Pochwała stworzenia</i> • charakteryzuje <i>Pochwałę stworzenia</i> jako hymn	• porównuje postawy dwóch świętych: św. Franciszka i św. Aleksego	• odnajduje w tekście elementy stylu biblijnego • wyraża opinię na temat dwóch dróg do świętości – św. Aleksego i św. Franciszka	• interpretuje dzieło Giotta • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>franciszkanizm</i>	• przywołuje szerokie konteksty interpretacyjne związane z postacią św. Franciszka
73. Średniowieczny wzorzec rycerza – <i>Król Artur i rycerze Okrągłego Stołu</i>	• streszcza fragment utworu <i>Król Artur i rycerze Okrągłego Stołu</i>	• wymienia tytuły europejskich eposów rycerskich • odnosi zachowania Artura do średniowiecznego kodeksu rycerskiego • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>epos rycerski</i>	• na przykładzie tekstu objaśnia funkcję fantastyki w epice rycerskiej • tłumaczy, co oznacza pojęcie <i>etos</i>	• analizuje etos rycerza i wyraża swoją opinię na ten temat	• wypowiada się na temat XV-wiecznego obrazu <i>Rycerze Okrągłego Stołu i św. Graal</i> • opisuje współczesne dzieła (filmowe, literackie) nawiązujące do średniowiecznych opowieści o rycerzach
74. Średniowieczna miłość – <i>Dzieje Tristana i Izoldy</i>	dla fragmentów utworu: • streszcza fragment <i>Dziejów Tristana i Izoldy</i> dla całości utworu: • streszcza utwór <i>Dzieje Tristana i Izoldy</i> • sporządza plan wydarzeń	dla fragmentów utworu: • formułuje zasady miłości rycerskiej dla całości utworu: • omawia etos rycerski na przykładzie postaci Tristana	dla fragmentów utworu: • objaśnia funkcję fantastyki w tekście dla całości utworu: • podaje przykłady elementów fantastyki w <i>Dziejach Tristana i Izoldy</i> i określa ich funkcję	dla fragmentów utworu: • analizuje specyfikę uczucia łączącego Tristana i Izoldę dla całości utworu: • charakteryzuje obyczajowość średniowieczną na podstawie <i>Dziejów Tristana i Izoldy</i>	• streszcza historię Abelarda i Heloizy • podaje przykłady dzieł (takich współczesnych) opartych na historii podobnej do romansu Tristana i Izoldy • wypowiada się na temat miniatury <i>Tristan i Izolda podczas morskiej podróży</i>
75. Historiografia	• opisuje wzorzec władcy	• wymienia obowiązki	• na podstawie <i>Kroniki</i>	• omawia uwarunkowania	• przygotowuje mowę

polska w średniowieczu	na podstawie charakterystyki Bolesława Chrobrego pióra Galla Anonima • definiuje pojęcie <i>kronika</i>	króla przedstawione przez kronikarza • podaje przykłady dzieł polskiej historiografii średniowiecznej • definiuje pojęcie <i>historiografia</i>	<i>polskiej</i> wypowiada się na temat stosunków społecznych i obyczajowości w średniowiecznej Polsce • charakteryzuje dzieła polskiej historiografii średniowiecznej	historyczne początków piśmiennictwa polskiego • podejmuje dyskusję na temat wizerunku współczesnych władców w mediach	pochwalną na cześć wybranej przez siebie osoby
*76. Testament poetycki François Villona	• czyta ze zrozumieniem fragment <i>Wielkiego testamentu</i> • prezentuje życiorys Villona, stanowiący kanwę utworu	• interpretuje tytuł tekstu • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>testament poetycki</i>	• wypowiada się na temat środków stylistycznych użytych w wierszu oraz zastosowanej w nim kompozycji	• porównuje obraz przemijania zawarty w <i>Wielkim Testamencie</i> ze współczesnymi wyobrażeniami na ten temat	• przywołuje szerokie konteksty wywodzące się z <i>Wielkiego testamentu</i> i nawiązania do utworu
*77. Podróż po zaświatach – <i>Boska Komedia</i> Dantego Alighieri	dla fragmentów utworu: • na podstawie fragmentów <i>Boskiej Komedii</i> ogólnie omawia budowę piekła, czyśćca i raju dla całości utworu: • opisuje budowę zaświatów • wyjaśnia znaczenie słowa <i>prekursor</i>	dla fragmentów utworu: • charakteryzuje narratora <i>Boskiej Komedii</i> • wyjaśnia znaczenie tytułu tekstu dla całości utworu: • wypowiada się na temat postaci pojawiających się w utworze • tłumaczy znaczenie pojęć <i>poemat epicki</i> i <i>summa</i>	dla fragmentów utworu: • wylicza elementy dzieła charakterystyczne dla średniowiecza i renesansu dla całości utworu: • wymienia i ilustruje przykładami elementy dzieła charakterystyczne dla średniowiecza i dla renesansu	dla fragmentów utworu: • wypowiada się na temat sposobu obrazowania w utworze dla całości utworu: • interpretuje symbole obecne w dziele Dantego	• omawia fresk <i>Dante i trzy królestwa</i>
ŚREDNIOWIECZE – NAUKA O JĘZYKU					
78. U źródeł języka polskiego	• wymienia dialekty polszczyzny • przytacza przykłady zabytków języka polskiego (w tym pierwsze zapisane zdanie)	• rozpoznaje we współczesnym języku niektóre pozostałości staropolskie, np. ślady liczby podwójnej	• omawia historię zapożyczeń • wskazuje przykłady wyrazów z przegłosem polskim, palatalizacją oraz <i>e</i> ruchomym	• podaje przyczyny zmian zachodzących w języku polskim	• sytuuje język polski we właściwej grupie języków słowiańskich • wymienia nazwy podstawowych grup języków wywodzących się z języka praindoeuropejskiego oraz języków spoza rodziny indoeuropejskiej
ŚREDNIOWIECZE – PODSUMOWANIE I POWTÓRZENIE					
80. Podsumowanie	• relacjonuje opinie na	• wskazuje i komentuje	• formułuje własne sądy na	• podejmuje dyskusję	• przywołuje szerokie

wiadomości	temat średniowiecza, zawarte we fragmentach tekstów Franca Cardiniego <i>Wojownik i rycerz</i> oraz Johana Huizingi <i>Jesień średniowiecza</i>	różnice pomiędzy tekstami obu autorów	podstawie przeczytanych fragmentów	dotyczącą oceny średniowiecza, w której odwołuje się do fragmentów tekstów Cardiniego i Huizingi	konteksty i nawiązania wywodzące się ze światopoglądu i z twórczości średniowiecza
81. Powtórzenie wiadomości	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza najważniejsze fakty, sądy i opinie na temat średniowiecza 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje najważniejsze konteksty wywodzące się ze średniowiecza 	<ul style="list-style-type: none"> • rozważa zagadnienia poruszane w przeczytanych tekstach średniowiecznych i formułuje własne sądy na ich temat oraz wnioski 	<ul style="list-style-type: none"> • zabiera głos w dyskusji na tematy związane ze światopoglądem oraz twórczością średniowiecza i stosuje odpowiednie argumenty • w swoich wypowiedziach dokonuje uogólnień, podsumowań i porównań 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje bogate konteksty wywodzące się ze światopoglądu i z twórczości średniowiecza • formułuje i rozwiązuje problemy badawcze związane z epoką średniowiecza
ŚREDNIOWIECZE – NAWIĄZANIA					
82. Śladami średniowiecza	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje inspiracje sztuką średniowiecza 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia elementy kultury średniowiecza obecne w dzisiejszym świecie 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia wpływy kultury średniowiecznej w różnych dziedzinach sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje wybrany przykład inspiracji kulturą średniowiecza 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady wpływów sztuki średniowiecznej na twórczość kolejnych epok • omawia stosunek poszczególnych okresów w historii kultury do dziedzictwa średniowiecza
*83. Poetycki komentarz do ascezy	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje kontekst literacki wiersza Kazimiery Hłakowiczówny <i>Opowieść małżonki św. Aleksego</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • określa typ liryki występujący w utworze, a także wskazuje podmiot liryczny i adresata wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje legendę średniowieczną z poetyckim komentarzem współczesnej poetki 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia kontekst kulturowy wykorzystany w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> • pisze analizę i interpretację wiersza
84. Śmiech w średniowieczu	<ul style="list-style-type: none"> • referuje opinię bohaterów <i>Imienia róży</i> na temat śmiechu 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje stosunek do śmiechu obecny w <i>Imieniu róży</i> i <i>Stolku dla wesółka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje we fragmencie <i>Imienia róży</i> autora księgi – Arystotelesa • omawia rolę błazna na dworach 	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje dyskusję na temat funkcji śmiechu w kulturze średniowiecza i dzisiaj 	<ul style="list-style-type: none"> • przywołuje szerokie konteksty i nawiązania obecne w utworze Umberta Eco <i>Imię róży</i>
85. Współczesne inspiracje średniowieczem	<ul style="list-style-type: none"> • streszcza fragment tekstu Andrzeja Sapkowskiego <i>Miecz przeznaczenia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia motywy średniowieczne, którymi posłużył się autor <i>Miecza przeznaczenia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • odnajduje w tekście elementy stylizowane na polszczyznę średniowieczną 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w dziele Zdzisława Beksińskiego nawiązania do wieków średnich oraz elementy 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje obraz Zdzisława Beksińskiego • porównuje dzieło Beksińskiego z animacją

				charakterystyczne dla sposobu obrazowania malarza	Tomasza Bagińskiego <i>Katedra</i>
86. Średniowiecze w krzywym zwierciadle – <i>Monty Python i św. Graal</i>	<ul style="list-style-type: none"> • streszcza fabułę filmu 	<ul style="list-style-type: none"> • odnajduje w filmie motywy średniowieczne • wyjaśnia w kontekście filmu znaczenie słów <i>absurd</i> oraz <i>ironia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje bohaterów filmu z ich pierwowzorami z legend arturiańskich • wyjaśnia, na czym polega specyfika angielskiego humoru 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje środki tworzące w filmie klimat średniowiecza 	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje dyskusję na temat walorów artystycznych i poznawczych filmu
*87. Współczesny moralitet – <i>Siódma pieczęć</i> Ingmara Bergmana	<ul style="list-style-type: none"> • odnajduje w tekście nawiązania do kultury i obyczajowości średniowiecza 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje tytuł filmu i objaśnia jego funkcję • wyjaśnia w kontekście dzieła Bergmana znaczenie pojęć <i>personifikacja</i> i <i>taniec śmierci</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w filmie konwencję moralitetu • tłumaczy na podstawie <i>Siódmej pieczęci</i>, czym jest teodycea 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje przesłanie filmu 	<ul style="list-style-type: none"> • przywołuje szerokie konteksty wywodzące się z filmu <i>Siódma pieczęć</i> i nawiązania do niego